

3. Пташиний грип, Фармацевтична енциклопедія
URL: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/1026/ptashinij-grip>

4. Які загрози несе пташиний грип. URL: <https://dpss-ks.gov.ua/novini/yaki-zagrozi-nese-ptashinij-grip>

5. Les épidémies de grippe aviaire en cours chez les animaux présentent un risque pour l'être humain URL: <https://www.who.int/fr/news/item/12-07-2023-ongoing-avian-influenza-outbreaks-in-animals-pose-risk-to-humans>

6. Bird flu in Canada could become more dangerous to humans: new data
URL: <https://nashvancouver.com/ptichij-gripp-v-kanade-mozhet-stat-bolee-opasnym-dlya-cheloveka-novye-dannye/>

УДК: 636.7.088

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОГРАМ З ПІДГОТОВКИ СОБАК НА ПОСЛУХ

К. Кобозєва, здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – Р. Сусол, д-р с.-г. наук, професор

Одеський державний аграрний університет

Метою дослідження є оцінка ефективності програм дресирування собак на послух. Робота спрямована на створення універсальної моделі оцінки. У дослідженні враховано соціальні й правові аспекти утримання тварин у міських умовах. Отримані результати можуть слугувати основою для створення нових програм, які відповідатимуть потребам урбанізованого середовища, допоможуть власникам собак обрати оптимальну програму дресирування.

Ключові слова: дресирування собак, послух, соціалізація собак, показники ефективності, кінологія, собака-компаньйон, собака у місті.

Вступ

У сучасних умовах, зумовлених війною в Україні, питання дресирування собак набуває нових аспектів актуальності. Внаслідок вимушеного масового переміщення населення до Києва, спостерігається стійка тенденція до зростання кількості собак у місті. Збільшення кількості утримуваних містянами собак та запитів на їхню адаптацію до винятково стресових ситуацій мають стимулювати розвиток програм на послух, зростання попиту на професійні послуги з дресирування, а отже, існує нагальна потреба в удосконаленні існуючих програм та підвищенні кваліфікації інструкторів [4].

Урбанізація значно змінює вимоги до утримання та дресирування, зумовлює необхідність адаптованих програм, що враховують потреби соціалізації, привчання до транспорту, шуму та інших міських подразників [4].

Відсутність єдиних стандартів та об'єктивних критеріїв оцінювання ефективності програм обмежує можливості для їх вдосконалення. Більшість досліджень зосереджуються на методах дресирування, залишаючи поза увагою системний аналіз довгострокового впливу навчання на поведінку собак. Разом із тим, ефективне дресирування на послух є ключовим як для комфорту повсякденного життя, так і для розвитку робочих якостей собак, що актуалізує необхідність розробки науково обґрунтованих рекомендацій [4].

Огляд літератури

Прийнято розрізняти дресирування загальне і виховне. Виховне дресирування має на меті виробити у собаки порівняно прості навички загальної слухняності, що необхідні для щоденного управління поведінкою собаки, а також для вироблення спеціальних навичок [4]. У цьому контексті важливий індивідуальний підхід, адже потреби собак різних порід можуть значно різнитися.

Правильне утримання собак у містах має базуватись на соціалізації, фізичній активності та позитивних методах навчання. Водночас важливо враховувати законодавство, що встановлює вимоги до вихову та утримання собак, які включають використання повідців, намордників та підтвердження адаптованості тварин у місті [2].

Зважаючи на те, що відсутність достатньої фізичної активності може призвести до підвищеної енергії у собаки, що може виявлятися в деструктивному збудженні, жорсткості або агресії, а регулярні прогулянки, ігри та тренування важливі для фізичного та психічного здоров'я собаки, як такі, що сприяють активності та руховій діяльності собаки [2], важко переоцінити важливість облаштування спеціалізованих майданчиків. Такі майданчики надають більше місця для вільного руху, забезпечують можливість взаємодії з іншими собаками в контрольованих умовах.

Успішне дресирування собак базується на вихованні, яке передбачає навчання базовим правилам поведінки та формуванню дисципліни. Методи дресирування охоплюють механічний, заохочувальний, контрастний, наслідувальний підходи та натаскування [3]. Водночас, інші дослідники пропонують ширший спектр методів, причому ефективність кожного залежить від особливостей породи та темпераменту собаки, а основою успішного навчання є довіра між собакою та тренером, позитивний настрій і перевага заохочення над покараннями.

Сучасні технології значно підвищують ефективність навчання. Смарт-нашийники, дистанційні системи винагороди та терапевтичний одяг дозволяють відстежувати фізичний стан собак, коригувати поведінку та забезпечувати комфорт під час тренувань. Проте використання таких пристроїв вимагає консультації з фахівцями, щоб уникнути негативних наслідків.

Собаки демонструють різну швидкість навчання, залежно від породи та індивідуальних характеристик, що актуалізує дослідження графіків

тренувань і методів підкріплення. Виявлено, що оптимальними є 1–2 короткі тренувальні сесії на тиждень, які дозволяють собакам краще засвоювати навички [1]. Негативні методи навчання провокують стрес у собак і можуть призвести до поведінкових розладів. Це підкреслює важливість гуманних програм, що впливають не лише на тренувальний процес, але й на повсякденну поведінку.

Особливо гостро постає проблематика роботи з дистресом у собак. Дослідження британських учених [5] показали, що у собак, можуть бути різні ментальні проблеми: тривожні розлади, obsесивно-компульсивні розлади, ПТСР, депресії.

Тестування когнітивних упереджень підтвердило, що дресирування впливає на емоційний стан собак, зокрема на формування стійкості до стресу. Важливими напрямками у цьому контексті є вивчення довгострокової пам'яті, розробка поведінкової терапії для зменшення тривожних розладів та використання методів контркондиціонування.

Аналіз положень та правил різних дисциплін дресирування (СК, ВН/VT, ЗКД, OBD) дозволив виокремити основні елементи та навички, що перевіряються в межах цих програм, враховуючи різні рівні складності. Важливими факторами, що впливають на загальну оцінку ефективності, є оцінка роботи власника (чіткість керування, контакт з собакою, гуманне поводження) та стану собаки (рівень стресу, мотивації, довіри, концентрації).

На основі порівняльного аналізу виділено універсальні навички, спільні для всіх або більшості дисциплін. Ці навички стали основою для визначення універсальних ключових показників ефективності КРІ (табл. 1), для оцінювання яких розроблено шкалу з розподілом на бали:

- ✓ (10 балів – відмінне виконання),
- ✓ (8-9 балів – незначні проблеми),
- ✓ (6-7 балів – суттєві труднощі),
- ✓ (4-5 балів – потребує доопрацювання) та
- ✓ (0-3 бали – невиконання).

Запропонована шкала оцінки для моніторингу процесу підготовки дозволить відстежувати динаміку та визначати ефективність дресирування як окремих собак, так і контрольних груп.

Для аналізу взаємодії між собаками та їх власниками, а також оцінки сприйняття програм дресирування, було проведено анкетування. Опитування охоплювало власників, які займаються дресируванням, та тих, чийі собаки не проходили спеціальної підготовки.

Опитування виявило різні підходи до дресирування залежно від гендерних особливостей та досвіду. Чоловіки частіше віддають перевагу механічному методу (57%), тоді як жінки частіше обирають смакозаохочувальний (68%). Водночас 37% респондентів не мали чітких уявлень про методи дресирування, що вказує на недостатній рівень обізнаності серед власників собак. Більшість, як правило, слідує вказівкам інструктора, часто не розуміючи причини та механізми

використаних методів. Власники з досвідом частіше зосереджуються на соціальній адаптації тварин, тоді як новачки прагнуть ідеального виконання команд та адаптації до міського середовища.

Лише 10% власників собак цікавляться участю у змаганнях, тоді як більшість орієнтується на навички, що полегшують повсякденне співіснування з собакою. Водночас тренування під керівництвом інструктора суттєво підвищують стабільність поведінки собак (63% опитаних у цій категорії оцінили поведінку своїх тварин як стабільну). Основними стримуючими факторами для занять з інструктором є брак часу, фінансові обмеження, поширена думка про те, що собаки не потребують дресирування, оскільки вони інстинктивно знають, як поводитися.

Табл. 1. Шкала оцінки КРІ підготовки собак

КРІ		Бали				
1. Рівень виконання команд						
1.1. Правильне виконання команд з першої спроби						
1.2. Відповідність виконання нормативам дисципліни						
2. Стабільність виконання						
2.1. Успішне виконання команд в «ідеальних» умовах						
2.2. Утримання поведінки під впливом сильних подразників або в стресових умовах						
3. Реакція на команди						
3.1. Швидкість виконання команд в «ідеальних» умовах						
3.2. Швидкість виконання команд під впливом сильних подразників або в стресових умовах						
4. Навички соціалізації, соціальна адаптація						
4.1. Поведінка при взаємодії з іншими тваринами						
4.2. Поведінка при взаємодії з людьми						
5. Контрольованість						
5.1. Ефективність виконання команд, що припиняють небажану поведінку						
5.2. Самоконтроль						
6. Рівень контакту з власником						
6.1. Постійна увага						
6.2. Виконання команд із мотивацією						

Сучасні тенденції в дресируванні собак демонструють все більшу увагу до соціальної адаптації тварин. Вимоги до виконання певних команд відходять на другий план, поступаючись місцем розвитку соціальних навичок собаки, а ефективна підготовка собаки на послух характеризується стабільною поведінкою не лише в контрольованих умовах (тренування, змагання), а й у повсякденному житті.

Список використаних джерел

1. Demant H. et al. The effect of frequency and duration of training sessions on acquisition and long-term memory in dogs //Applied Animal Behaviour Science. 2011. Т. 133. №. 3-4. С. 228-234.
2. Вельгус Ю. Вплив неправильного утримання на поведінку та психологію собаки. // Біоінтенсивні та SMART-технології у тваринництві: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції НПП та молодих науковців (Одеса, 29 – 30 червня 2023 р.) / Одеський державний аграрний університет. Навчально-науковий інститут біотехнологій та аквакультури. Одеса, 2023. С. 41-43.
3. Дресирування собак : навч. посіб. / М. І. Гиль, О. В. Коновалов, Є. М. Агапова, Р. Л. Сусол. Одеса : ОДАУ, 2011. 320 с.
4. Основи кінології : навчальний посібник / В. В. Чмелюк, О-75 В. Л. Грищук, С. А. Антоненко та ін. Ірпінь: Університет державної фіскальної служби України, 2019. 126 с. (Серія «На допомогу студенту УДФСУ», т. 52).
5. Расулова О. Собаки, як і люди, мають тривожні розлади, депресії та ПТСР [Електронний ресурс] / О. Расулова. 2023. Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/ouggqe>. (дата звернення: 26.11.2024)

УДК [636.09:616.34]:636.4

ЕТІОЛОГІЯ ТА ПОШИРЕННЯ НАБРЯКОВОЇ ХВОРОБИ ПОРОСЯТ

Д. Коваль, здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – А. Іовенко, канд. вет. наук, доцент

Миколаївський національний аграрний університет

У статті розглянута етіологія та поширення набрякової хвороби поросят (колієнтеротоксемії свиней). Також розглядаються питання профілактики хвороби на свинарських фермах.

Ключові слова: поросята, набрякова хвороба, профілактика, свині, колієнтеротоксемія свиней.

Вступ

Свині схильні до величезної кількості захворювань – заразних і не контагіозних, легких нездужань і невиліковних хвороб, які становлять небезпеку для всього поголів'я. Щоб виростити здорових поросят без шкоди для господарства, необхідно приділяти особливу увагу стану їхнього здоров'я, і за перших тривожних симптомів звертатися до ветеринара [1, 2, 3, 4].